

# ПРИВІТ ДЕЛЕГАТАМ ХІХ КОМСОМОЛЬСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ!

ПРОЛЕТАРІ ВСІХ КРАЇН, ЄДНАЙТЕСЯ!

РІК ВИДАННЯ ХХХ

## НАШІ ЗАВДАННЯ

СЬОГОДНІ розпочала свою роботу ХІХ звітно-виборча комсомольська конференція університету.

Знаменний час, в який вона зібралась. Адже 1964 рік був насичений великими подіями. Багато їх в житті комсомольської організації університету, в житті кожного з нас. Настав час підвести підсумки нашої роботи, визначити її сильні й слабкі сторони й ті великі завдання, що треба виконати, йдучи назустріч 100-річчю університету.

Основне завдання комсомольської організації — виховувати у своїх членів комуністичне ставлення до навчання, праці, готувати ідейно-загартованих, висококваліфікованих спеціалістів.

Більшість наших студентів добре вчиться, бере активну участь в громадському житті. Серед них тт. Савицький, Грицай, Потеряйко (історичний факультет), Мосьондз, Москальова, Делібалт (філологічний факультет), Ускак, Білоус, Пуляева, Трибуль (хімічний факультет), Григор'єва, Коваль (географічний факультет) та багато інших.

Важливе значення в діяльності комсомольців має пропагандистська робота. Сотні лекцій прочитали наші лектори на підприємствах міста, в селах області, республіки, для трудівників полів Цілинного краю. З великою подякою відгукуються трудящі про лекції наших студентів — І. Калюжного, Логвіновського, В. Антонова, В. Матковського, А. Трибуль, В. Венікова, І. Броун, Б. Бурдіан, Комарович, В. Зубець, О. Мандель і А. Нудженко та інші.

Чималу роботу провели наші комсомольці в підготовці дня вступу до університету робітників та службовців, які мали велику перерву в навчанні. Близько року працювали при комітеті комсомолу підготовчі курси на громадських засадах. Слухачі курсів — нині студенти університету з подякою згадують своїх молодих вчителів, комсомольців Феденьова, Опрю, Виноградського, Подурського з філологічного факультету, Беззуба, Волкову, Воробкала, Корнієнко, Щергіна, Цибульського з механіко-математичного факультету, Давиденка, Шосток, Бозенфельд, Комісаренко з фізичного факультету, Лемешенку, Волкову, Клошову з факультету іноземних мов, Рудовську, Трибуль з хімічного та Полевого, Зінченко, Стеблук з Історичного факультетів. Їх

труд — це добрий початок. Його треба і далі розвивати.

Цікаву й різноманітну шефську роботу ведуть історики в школах і на підприємствах, філологи в дитячій кімнаті міліції, географи на заводі «Більшовик», біологи в колгоспі «Родина», факультет іноземних мов, хімічний факультет в школах міста.

Добре провели літній трудовий семестр, славно попрацювали наші посланці на будовах цілини.

Багато й інших добрих справ на рахунок у наших студентів.

Але в роботі комсомольської організації є і недоліки. Комсомольському активу необхідно перш за все зайнятися зміцненням дисципліни. У нас є випадки невиконання доручень, деякі товариші виконують їх без душі, формально, а факультетські комсомольські бюро миряться з цим, сприяючи таким чином порушенням дисципліни в своїх комсомольських організаціях. Ми ще не завжди серйозно підходимо до підбору комсомольських кадрів, мало займаємося їх навчанням. Цей докір треба зробити перш за все товаришам з механіко-математичного і фізичного факультетів. Мало проводиться колективних заходів — агіткульторіад, читачьких конференцій, спільних вечорів відпочинку, концертів. А саме колективні заходи згуртовують, зміцнюють дружбу між студентами різних факультетів.

Не все зроблено по активізації руху груп по вихованню активних будівників комунізму. Комсомольська робота розпочинається в групі — в цій бойовій одиниці комсомольської організації. Колектив групи вирішує сам питання свого життя, йому як нікому іншому, видно сильні й слабкі сторони кожного комсомольця, кожного студента.

У нас є хороші групи на III і IV курсах історичного факультету, на IV курсі факультету іноземних мов німецького відділення, на II курсі хімічного факультету, на II курсі українського відділення філологічного факультету. У них на рахунок багато цікавих справ. Треба зробити цей рух загальним, таким, який охоплював би всі групи університету.

Новообраному комітету комсомолу треба зробити це питання основним в своїй роботі.

А. НИЗОВ, секретар комітету комсомолу.

# За наукові КАДРИ

Орган парткому, ректорату, комітету ЛКСМУ та профкому Одеського державного університету ім. І. І. Мечникова

№ 31 (803). 13 листопада 1964 р. Ціна 2 коп.

## ВИПРАВИТИ НЕДОЛІКИ

КОМСОМОЛЬСЬКЕ бюро історичного факультету буде свою роботу так, щоб кожний сектор спирався на певний актив курсу. Тому засідання нашого бюро проводяться завжди в присутності комсоргів або членів бюро курсів. Кожний член бюро знає, до кого на курсі він може звернутися для вирішення справ по його сектору. Велику допомогу в роботі комсомольського бюро факультету надає партійна організація.

На курсах (поки що, крім першо-

## В ДВОХ ГРУПАХ

ГЕОГРАФІЧНИЙ факультет, в порівнянні з іншими, невеликий. Незважаючи на це, у нас проводиться чимала комсомольська робота.

Ось комсомольська група I курсу (очолює її Люба Шевченко). Тут всі комсомольці непогано попрацювали на колгоспних майданках, добре було у них і з відпочинком. Люда користується авторитетом у групі. Якщо доручив комсорг якусь справу, то вона обов'язково буде виконана.

Вся група рада, що вступила до університету в ювілейний рік. Хочеться побажати першокурсникам ще міцнішої дружби, успіхів у навчанні.

Гірші справи на III курсі. Ліда Рудакова не зуміла спрямувати роботу в потрібне русло. В групі вважають, що Ліді потрібно домогтися підтримки й довір'я у товаришів, завоювати їх любов, а тоді й діла підуть краще.

Будемо сподіватися, що ти, Лідо, станеш добрим комсоргом і до 100-річчя університету комсомольці проведуть на курсі велику роботу.

Г. ХОРУЖЕНКО.

го) організовано змагання комсомольських груп за право називатися передовою по вихованню активних будівників комунізму.

Змагання — хороша справа в комсомольській роботі. Але зараз воно притихло, не видно на стінах аудиторій зобов'язань. Звичайно, це можна віднести до недоліку в діяльності комсомольського бюро, але тут треба сказати й про ту ініціативу, яка повинна йти знизу. Кожний же брав зобов'язання, так треба згадати про нього, домогтися його виконання.

Комсомольська робота дуже різноманітна, я б навіть сказав, занадто. Проводячи різні заходи, ми часом не доводимо їх до кінця, або ж робимо не з належною глибиною. Є у нас, наприклад, хороший лектор І. Калюжний, можемо назвати ще декількох, але все-таки лекторська група не масова, хоча історик повинен бути лектором.

Комсомольське бюро вимагає від бюро курсів, щоб кожен член ЛКСМУ мав доручення.

З волею, захопленням виконують доручення В. Красницький, В. Курман, В. Кошелев.

Протилежність являє собою член бюро Л. Зінченко, яка відповідає

за академсектор. Не працює у нас цей сектор. Ще йдучи на цілину, В. Золотницький одержав завдання випустити стенд про істориків-цілинників. Стенда поки що немає. Обіцянка є. Хорошим був редактором «Історика» В. Антонов, але раптом заявляє: «не буду редактором і все». Це приклади не комсомольського ставлення до доручень.

Декілька слів про університетський комітет комсомолу. Не організовано ще в університеті навчання комсомольського активу. А це дуже важливо. Від цього залежить вся наша робота. Не бувають на факультетах члени університетського комсомольського бюро, крім А. Низова, який зрідка появляється на факультеті, але для того, щоб... послухати лекції.

На нашому факультеті навчається відповідальна за культсектор університетського бюро І. Стеблук, але ми не знаємо про ті заходи, які планує цей сектор.

Комсомольська організація історичного факультету зараз готується до сесії. Більшість студентів працюють з напруженням та інтересом. Є у нас багато хороших справ, але є й недоліки, які й треба виправити.

К. САВИЦЬКИЙ, секретар комсомольської організації історичного факультету.

## БІЛЬШЕ НАПОЛЕГЛИВОСТІ

КОМСОМОЛЬСЬКА конференція ОДУ! Як зустрів наш факультет цю знаменну подію в студентському житті? Я розповім про роботу нашої комсомольської організації.

З весни цього року було обрано новий склад бюро, який зразу ж активно взявся за роботу. Перші зусилля були спрямовані на те, щоб добре підготувати й скласти іспити. І результати були непогані. Правда, на I курсі були зриви, але зараз боржників немає.

Влітку студенти проходили учбову практику, а у вересні — жовтні випустили цікаві фотомонтажі.

Позаду сільськогосподарської роботи. Наш факультет непогано попрацював. Особливо слід відзначити III курс. Майже всі курси запустили стінгазети, бойові листки, в яких відбивалось життя під час сільгоспробіт.

Вийшла святкова факультетська газета «Земля і надра», у вилуску якої взяли участь студентка II курсу Г. Хоруженко, студент V курсу В. Колесник, ряд студентів I курсу.

Відбувся в нас вечір відпочинку

разом з біологами, що був присвячений Великому Жовтню.

Готується «Географічний вогник».

Хочу трохи сказати про культмасову роботу. Культсектор у нас очолює М. Смокова. Добре організовано колективне відвідування театрів, кіно. Основне те, що після відвідування вистави чи кінокартини, ми обговорюємо їх.

Але, звичайно, є і недоліки в нашій роботі. Інколи доводиться прикласти максимум зусиль, щоб провести той чи інший захід.

Часом у нашій комсомольській роботі не вистачає наполегливості й вимогливості не тільки до інших, але й до себе. А член комсомольського бюро повинен бути прикладом для всіх комсомольців. Не завжди інтересно у нас проходять політінформації. А чому? Тому, що немає належної уваги до цього питання, агітсектори не завжди як слід до них готуються. Політгодини повинні проходити так, щоб студент пізнав багато нового.

Є. АЙТУГАНОВА, секретар КСМ організації географічного факультету.



ГРУПА ДЕЛЕГАТІВ ХІХ КОМСОМОЛЬСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ ОДУ.

# ПІД ЗНАКОМ ВИСОКОЇ АКТИВНОСТІ

ІЗ ЗВІТНО-ВИБОРЧИХ ПАРТІЙНИХ ЗБОРІВ ФАКУЛЬТЕТІВ

## ПАРТГРУПАМ—УВАГУ!

ГОЛОВНЕ в партійній роботі від чого залежить і її успіх — це активізація комуністів в обговоренні й вирішенні питань діяльності всього колективу. Відрадно, що якраз такою характерною рисою відзначались звітно-виборчі збори партійної організації історичного факультету.

З одинадцяти комуністів, які взяли участь в обговоренні звітної доповіді, всім — студенти. Тому не дивно, що у виступах головне місце було приділене питанням політико-виховної роботи на фа-

культеті та внутрішнього життя партійної організації.

І доповідач, і особливо комуністи-студенти, т.т. **Коваль, Бачило, Бойченко** критикували партійне бюро за те, що воно зовсім мало приділяло уваги партійним групам курсів та роботі з молодими комуністами. І це — найслабша ланка в роботі партійного бюро.

Молоді комуністи-студенти складають 50 процентів партійної організації. Отже вже ця обставина вимагає, щоб приділити максимум уваги партійним групам курсів.

## ОБГОВОРЮЮЧИ ДОПОВІДЬ...

ЗВІТНО-ВИБОРЧІ партійні збори на юридичному факультеті пройшли під знаком високої активності.

Виступило 11 комуністів. Обговорюючи звітну доповідь, вони відзначили і недоліки в партійній роботі.

Так комуніст **Разенков**, розповівши про діяльність громадського Інституту правових знань, докорив партбюро за те, що воно мало займалось діяльністю інституту, а часом і зовсім не цікавилось нею.

У своєму виступі т. **Плосконос** підняв питання про те, що необхідно до заочного відділення прикріпити певних викладачів політекономії. Він переконливо показав, що часта зміна викладачів негативно відбивається на успішності студентів.

Комуніст **Удалик** присвятив свій виступ в основному роботі викладачів факультету на консультаційних пунктах. Він піддав критиці порядок командировання викладачів на консультаційні пункти, відзначивши, що часом в цій справі допускаються елементи бюрократизму й тяганини. На підтвердження Удалик навів такий приклад: він і викладач Ва-

сильченко повинні були їхати в командировку. Командировочне розпорядження пішло до т. **Вязовського**. Проректор по учебній роботі направив його на заключення т. **Тульському**. Довго «вивчався» папір. Тільки після трьох днів викладачі одержали розпорядження на виїзд для проведення роботи на консультаційному пункті.

Подібний порядок піддав критиці в своєму виступі і комуніст **Червоний**. Він говорив також про те, що треба навести порядок в розподілі підручників. Особливу увагу приділив т. **Червоний** необхідності створення на юридичному факультеті денного відділення.

Комуніст **Стрельцов** присвятив свій виступ академічній успішності студентів, а комуніст **Петухов** — їх науковій роботі.

Про важливі напрямки в діяльності партійної організації говорили також т.т. **Середа, Греков, Юрасов, Васильченко**.

На зборах виступив секретар парткому **Л. Х. Калустян**.

На першому засіданні нового складу партійного бюро секретарем обрано т. **Л. В. Васильченка**.

## У КОМУНІСТІВ-ГЕОГРАФІВ

ВІДБУЛИСЬ звітно-виборчі партійні збори на географічному факультеті. Зі звітною доповіддю партбюро виступив т. **Пазюк**.

Комуністи, які виступили в дебатах показали, що партійна ор-

ганізація географічного факультету може виправити недоліки, що мають місце в ідейно-виховній та академічній роботі.

Секретарем нового партбюро обрано **А. Полосу**.

Проте, як відзначалось на звітних зборах, партійне бюро протягом року не провело жодного семінару з питань організації роботи партійних груп, залучення всіх комуністів до активної участі в громадській роботі, до боротьби за високі показники в навчанні, тому, мабуть, 5 комуністів мають академзаборгованість.

Партійні збори відзначили, що не все гаразд в окремих партгруппах з дисципліною. Значить, не знімаючи вини з конкретних носіїв цього явища, партбюро слід взяти до уваги, що в партійних групах курсів далеко не все зроблено в справі виховання молодих комуністів в дусі партійної вимогливості й підвищення рівня внутріпартійної дисципліни.

Слід зазначити, що хоча щодо роботи з партгруппами та молодими комуністами партійні збори історичного факультету нічого не закидали парткому ОДУ, але в цьому питанні значна вина і парткому, який не організував належної систематичної роботи з партгруппами груп і молодими комуністами.

І. НИКИФОРЧУК

## ЛІКВІДУВАТИ НЕДОЛІКИ

На біологічному факультеті відбулись звітно-виборчі партійні збори.

З аналізу доповіді та виступів комуністів видно, що поруч з позитивним в роботі партійної організації є й істотні недоліки — політико-виховна робота не завжди мала дійовий характер, академзаборгованість до цього часу не ліквідована, особливо велика вона на вечірньому відділенні.

Партбюро не достатньо приділяло уваги перевірці виконання прийнятих рішень і не систематично інформувало партійні збори про їх виконання.

Збори пройшли з великою активністю комуністів. Вони прийняли розгорнуте рішення, спрямоване на ліквідацію вказаних недоліків.

На засіданні нового складу партбюро секретарем обрано тов. **А. Жаренко**.

## ПОКРАЩИТИ РОБОТУ

ВІДБУЛИСЬ звітно-виборчі збори на фізичному факультеті. Зі звітною доповіддю виступив секретар партбюро т. **К. Позігун**.

В доповіді зроблено глибокий аналіз роботи на курсах і особливо на III курсі. Тут, незважаючи на те, що була накреслена перебудова робочих планів, деканат і викладачі недостатньо займались організацією роботи студентів, які показували слабкі знання на колквіумах.

Відзначено покращання роботи на вечірньому відділенні, що було результатом конкретного керівництва з боку партбюро і деканату. Однак, трудова дисципліна студентів-вечірників ще недостатня, на відділі є ще академзаборгованість.

В доповіді зроблено детальний аналіз наукової роботи кафедр та інституту фізики, агітаційно-пропагандистської та культурно-масової роботи, а також роботи стінної преси.

Обговорення доповіді пройшло при великій активності комуністів. Їх виступи були спрямовані на ліквідацію недоліків, на покращання роботи на факультеті.

Комуніст **Поліщук** піддав різкій критиці кафедри, які мало займаються проведенням занять на VI курсі.

Кажучи про виховну роботу серед студентів, тов. **Поліщук** відзначив, що нею необхідно займатись повсякденно і скрізь. Студенти, які працюють в лабораторіях, мусять як і співробітники підкорятися внутрішньому розпорядку лабораторії.

Теоретичне навчання у нас стало невід'ємним, говорить в своєму виступі т. **Штернштейн**. Велику

роль в цій роботі відіграють теоретичні конференції.

Студентів цікавлять особливо гострі питання сучасності. Від них ми не повинні відхилитися. Відповіді на них вони мусять знайти у нас.

Свій виступ комуніст **Брюханов** присвятив роботі лабораторії кафебри метало-фізики. Він відзначив те, що не вистачає обладнання і приміщень. Через повільні дії госпчастини не закінчено ремонт, не встановлено вентиляцію. Затримується пуск лабораторії, а це відбивається на учбовому процесі й на роботі дипломантів.

Комуніст **Цесевич** піддав різкій критиці думку про те, щоб ліквідувати обсерваторію в місті Одесі. Обсерваторія нині є у нас тільки науковим центром. Треба зробити так, говорить він, щоб вона була доступною для населення. До участі в роботі планетарію можна залучити молодих співробітників факультету та інституту фізики, а також студентів старших курсів.

Комуністи т.т. **Майстренко і Мельник** говорили в своїх виступах про негативні факти у поведінці студентів. Деякі дівчата, прикриваючись модою, допускають неетичність в поведінці, не гідній радянського студента. Педагогам треба бути ближче до життя студентів, відвідувати гуртожитки, знати їх життя за межами аудиторій.

В дебатах по доповіді виступили також комуністи т.т. **Шульберг, Сьора, Шлапак, Тропін**, а також присутній на зборах член парткому **Н. Оленович**.

На засіданні нового складу партбюро секретарем обрано **К. Позігун**.

## ДІЛОВІ ВИСТУПИ

ПРОЙШЛИ звітно-виборчі партійні збори на механіко-математичному факультеті. Було відзначено, що партбюро за звітний період проробило чималу роботу, але є і недоліки. Низька успішність на факультеті й погане відвідування занять свідчать про слабку виховну роботу.

Комуністи в своїх виступах проявили велику турботу про стан

справ на факультеті, піддали критиці всі боки життя, зробили ряд критичних зауважень і пропозицій на адресу партбюро, деканату, спрямовані на підвищення успішності та трудової дисципліни.

Збори прийняли розгорнуте рішення-програму дій на майбутній рік.

Обрано новий склад партійного бюро. Секретар — **К. Норкіна**.

## ЗА ІНІЦІАТИВУ ТА ПРИНЦИПОВІСТЬ

НАША партія здійснила докорінну реорганізацію системи контролю в країні, поклавши в основу її ленінську ідею про з'єднання партійного й державного контролю, створення постійно діючого контролю з участю в ньому широких мас трудящих.

В жовтні на факультетах нашого університету відбулися доповіді груп сприяння комітету партійно-державного контролю. Голови груп та керівники постів звітували перед викладачами, робітниками та студентами університету про свою роботу за 1963 — 1964 рік.

Так, на географічному факультеті була всебічно обговорена робота групи сприяння. В дебатах указувалось на основні завдання, які стоять перед членами групи, відзначено позитивні сторони, а також вказано на ряд недоліків.

Зокрема, говорилось про недостатньо тісний зв'язок з партійною організацією, адміністрацією та громадськими організаціями факультету. Недостатньо використовувалась преса у висвітленні роботи групи, не завжди перевірялось виконання прийнятих рішень.

Група сприяння на філологічному факультеті перевірила наявність та використання обладнання факультетських кабінетів; члени групи взяли участь в роботі комісії по призначенню стипендій, розподілу місць в гуртожитку, в підготовці нового набору студентів.

В план роботи групи історичного факультету включались заходи, що витікали з життя університе-

ту в цілому і факультету зокрема. Група ґрунтовно перевірила стан масово-політичної і господарської роботи в студентському спортивно-оздоровчому таборі. В своїх актах група вказувала на недостатній контроль з боку кафедр за роботою аспірантів, на необхідність обговорювати розподіл робіт аспірантів і багато інших важливих питань.

На факультеті іноземних мов цікавились побутом студентів, роботою буфету. Були перевірені сигнали про розподіл путівок в будинок відпочинку, виявлені фальшиві довідки окремих студентів про заробіток батьків та інше.

Група сприяння на юридичному факультеті виявила також деякі

недоліки, але вона могла зробити більше.

Є багато позитивного в роботі груп сприяння хімічного, фізичного, механіко-математичного та інших факультетів. Але маємо і недоліки. Вони в якійсь мірі пояснюються ще й тим, що форми й методи роботи груп сприяння партдержконтролю в вузах ще перевірялись і Комітет партдержконтролю університету ще не узагальнив кращого досвіду роботи групи якого-небудь факультету і не поширив його. А пора це зробити. Групи та пости сприяння, здійснюючи контроль, повинні використовувати у своїй роботі різноманітні форми і методи: перевірки, рейди, масові огляди, докумен-

тальні ревізії. По наслідках перевірки групи мусять виробляти пропозиції і рекомендації по усуненню недоліків, періодично перевіряти, як здійснюються ці пропозиції.

Групи сприяння повинні широко інформувати трудящих про результати перевірки через збори колективів, шляхом публікації матеріалів у стінній, багатотиражній газеті, по радіо та інше.

В новому році оновленому складові груп сприяння слід проявити більше ініціативи, принциповості й наполегливості і стати справжнім помічником партійної організації в боротьбі за нові досягнення в справі розвитку науки та підготовки педагогічних кадрів.

М. ДОБРОГОРСЬКИЙ.

## СЛАВНЕ ІМ'Я

В МИНУЛОМУ нашого університету ми зустрічаємо багато славних імен видатних учених, які залишили значний слід в науці. До їх числа належить Микола Миколайович Ланге.

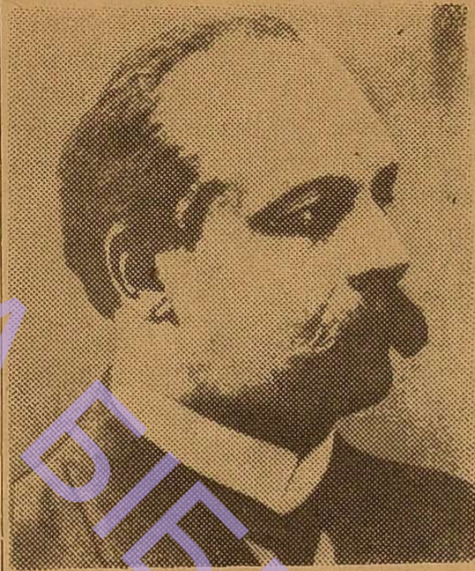
Народився він в 1858 році в Петербурзі. В 1882 році закінчив історико-філологічний факультет Петербурзького університету. Залишений для підготовки до професорського звання. Після захисту дисертації «Історія моральних ідей XIX століття», він одержує призначення на посаду приват-доцента Новоросійського університету.

В 1892 році М. М. Ланге захистив в Московському університеті докторську дисертацію, яка повернула до себе увагу передової громадськості. В 1893 році став екстраординарним, в 1896 — ординарним професором Новоросійського університету, де він довгий час читав курси філософії, головним чином, психології та логіки.

М. Ланге брав активну участь в громадському та політичному житті нашої країни, виступаючи проти реакції та мракобісся.

В 1917 році М. М. Ланге разом з іншими прогресивними виклада-

чами вищої і середньої школи організував в Одесі Народний університет для розповсюдження на-



укових знань серед робітників та інтелігенції.

Лекції М. Ланге з психології збирали численну аудиторію, серед якої було багато молоді.

Велику Жовтневу соціалістичну революцію М. М. Ланге вітав разом з іншими видатними діячами

російської науки. Учений активно працює по перебудові вищої та середньої школи, є консультантом Ради комісарів вищих учбових закладів в Одесі.

М. М. Ланге був учасником ряду міжнародних психологічних конгресів та організатором з'їздів з експериментальної педагогіки в нашій країні, учасником ряду з'їздів з народної освіти.

В 1921 році М. М. Ланге помер. Науково-дослідна діяльність М. М. Ланге залишила значний слід в історії психології. Прилучаючись до її експериментального напрямку, він створив ряд досліджень, які відіграли прогресивну роль в науці й зберегли своє значення до цього часу.

Основні його психологічні дослідження: «Теорія вольової уваги», «Закон перцепції», «Елементи волі», «Душа дитини в перші роки життя», «Психологія», що складає один з томів «Підсумки наук», що була опублікована в 1914 році.

М. Ланге не був матеріалістом, але цілий ряд його положень, основний зміст його експериментальних досліджень носять прогресивний характер. Можна думати, що

елементи передового, нового, що ми знаходимо в його роботах, зв'язані з впливом І. Сеченова.

В роботі «Теорія вольової уваги», що викликала жваву дискусію в психологічній літературі, Ланге намагається на великому експериментальному матеріалі відстояти моторну теорію уваги.

Дослідження Ланге «Закон перцепції» являє собою експериментальну спробу розкрити закономірності процесу сприймання.

Ланге розглядає сприйняття як єдність сенсорного та раціонального, як рух від чуттєвого до мислення, що зв'язане з внутрішньою мовою. Він один з перших в світовій літературі ставить проблему внутрішньої мови, що зайняла в подальшому належне їй місце в психології.

Книжка Ланге «Психологія», що вийшла з друку напередодні першої світової війни, була деяким підсумком розвитку психологічної науки.

Розуміючи, що психологія переживає глибоку кризу через свою порочну методологію, Ланге порівнює психолога з «Пріамом, який сидить на розвалинах Трої». Сам Ланге не виступає з матеріалі-

### РОЗПОВІДІ ПРО РОЗВИТОК ПСИХОЛОГІЧНОЇ НАУКИ В УНІВЕРСИТЕТІ

тичною системою психології. У вирішенні психофізичної проблеми він схиляється до концепції психофізичної взаємодії. Однак, цілий ряд висунутих ним положень звучать прогресивно й не могли не відіграти позитивної ролі в подальшому розвитку психологічної науки.

М. М. Ланге залишається далеким від марксистського розуміння історичної природи людської особистості та людської психіки. Надаючи велику увагу культурі в психічному розвитку, він цей розвиток розуміє, як «передавання від одного покоління до другого всієї сукупності досягнутої вже культури через наслідування та навчання».

Прогресивна роль Ланге і в боротьбі за експериментальний метод досліджень в психології. Він є творцем однієї з перших лабораторій експериментальної психології в дореволюційній Росії, за яку він рішучу боротьбу протягом багатьох років.

Видатні роботи М. М. Ланге були певною підготовкою тих великих досліджень, які вийшли з кафедри психології Одеського університету після Великої Жовтневої соціалістичної революції.

Д. ЕЛЬКІН.

## ЕТАПИ ШЛЯХУ

### В ОДЕСЬКИЙ ПЕРІОД

Великий вклад в розвиток матеріалістичної психології в Одеському університеті вніс видатний вчений І. М. Сеченов.

Всього п'ять років — з 1871 по 1876 — працював він в Одесі. Але це були роки кипучої діяльності й плідних наукових пошуків.

Під час перебування І. М. Сеченова в Одеському університеті відбулась його відома полеміка з реакціонером Кавелініним, який відстоював ідеалістичні погляди на психіку. І. М. Сеченов піддав різкій критиці ідеалізм Кавелініна.

В Одеський період своєї діяльності І. М. Сеченов видав свою відому книжку «Психологічні етюди», в яку були включені «Рефлекси головного мозку», «Зауваження до книги Кавелініна», «Кому і як розробляти психологію».

В Одесі у І. М. Сеченова виник задум роботи «Про елементи зорового мислення». Ця робота й була надрукована в 1877 році у «Лікарських відомостях». В цей же час він разом зі своєю дружиною Марією Олександрівною переклав на російську мову ряд творів Ч. Дарвіна, що благотворно відбилося на розвитку прогресивної психологічної думки.

Великий російський вчений І. М. Сеченов був полум'яним пропагандистом матеріалістичного природознавства. Його праці й роботи його учнів — П. Спіро, Б. Веріго — вплинули на розвиток матеріалістичного природознавства та психології.

Перебування І. М. Сеченова в Одесі мало великий вплив на світогляд прогресивної частини професури університету, які працювали при ньому й після того, як він пішов з університету, а також на студентів і передову інтелігенцію міста.

В. ЯРОШУК.

В нашому університеті викладання психології розпочалось майже з перших років його існування. Правда, її ідейно-науковий зміст в дореволюційні роки до деякої міри знаходився у полоні ідеалістичної філософії. Але й в цей період в роботі одеських психологів то в більшій, то в меншій мірі проявлялись матеріалістичні тенденції.

З перемогою Великого Жовтня докорінно змінились і умови викладання психології в університеті, й зміст наукової роботи в цій галузі. Якщо раніше курс психології читався тільки на одному історико-філологічному факультеті, то тепер психологія була включена в навчальні плани більшості факультетів і, крім основного курсу психології, на цілому ряді факультетів читалися ще спеціальні курси.

В свій час М. М. Ланге в експериментальній лабораторії, яка була обладнана тільки незначною кількістю приладів, не мав жодного наукового співробітника, пізніше експериментальна психологічна лабораторія займає добре обладнане приміщення і має в своєму складі понад 10 наукових співробітників.

В перші роки радянської влади в Одеському університеті психологічна наука стала на методологічні позиції марксизму-ленінізму. Її дослідження проводяться на основі ленінської теорії відбиття і павловського вчення про вищу нервову діяльність.

З 1921 року викладання психології веде М. М. Ланге, а потім, після його смерті, — Є. Шевалев, учень В. М. Бехтерева, який відіграв позитивну роль в боротьбі за матеріалістичну психологію, за очищення психологічної науки від пережитків ідеалізму й механіцизму. Його найближчим співробітником був Д. Г. Елькін, який вже близько 35 років очолює в нашо-

му університеті кафедру психології.

Доктор педагогічних наук, професор Д. Г. Елькін вніс значний вклад в справу розвитку психологічної науки. Ним опубліковано 130 робіт, створених переважно на експериментальному матеріалі. Серед них ряд фундаментальних праць, що ввійшли до двохтомника «Психологічна наука в СРСР», який відзначено премією К. Д. Ушинського, до чотирьохтомника «Основні психології», до збірника «40 років Радянської психології». Сюди ж відноситься монографія «Сприйняття часу», написані ним глави в двох підручниках з психології (один з них теж удостоєний премії К. Д. Ушинського) та багато інших.

Великий успіх мали популярні психологічні твори Д. Г. Елькіна «Психологія та педагогіка пам'яті», «Загадки психологічного життя».



НА ЗНІМКУ: професор Д. Елькін (зліва) проводить заліз з допомогою машини «Ласточка».

Багато труда вклав учений в обладнання експериментальної лабораторії, яка в роки Великої Вітчизняної війни була окупантами повністю зруйнована, а потім — після звільнення Одеси — відбу-

дована в розмірах більших за довоєнні.

З ініціативи Д. Г. Елькіна викладання теоретичного курсу психології стало пов'язуватися з психологічним практикумом в експериментальній лабораторії.

Кафедра, очолювана Д. Г. Елькіним, з самого початку представлена працездатним колективом. Цей колектив розгорнув велику науково-дослідну роботу, яка ще ширше розгорнулася після Великої Вітчизняної війни. В склад кафедри входили в різний час Я. М. Калашник, М. І. Стоянова, Г. С. Томашпольський, М. Є. Медведєв та інші.

Нині на кафедрі психології, працюють доценти Л. Беленька, В. Ярошук, старший викладач Т. Козіна, старший лаборант В. Змієнко та інші. Головну увагу кафедра зосереджує на вивченні закономірностей сприйняття часу.

Поряд з цим, предметом дослідження кафедри є сприйняття простору в єдності з часом в умовах трудової діяльності й ряд інших проблем.

Кафедра психології Одеського університету в радянський період його історії брала активну участь в роботі психологічних з'їздів, конференцій, нарад союзних і республіканських. На Міжнародному з'їзді психологів в Люблянах (Югославія) кафедра була представлена доповіддю Д. Г. Елькіна.

Поряд з цим психологи університету проводять велику роботу по популяризації психологічних знань серед населення міста, батьківської і шкільної громадськості. Члени кафедри вже багато років підтримують тісний зв'язок з виробництвом, школою, клінікою, намагаючись своєю науковою і педагогічною діяльністю брати активну участь в будівництві комунізму.

Л. ДРАГОЛІ.

### ПРОТЯГОМ БАГАТЬОХ РОКІВ

Підготовка наукових кадрів — одне з найвідповідальніших завдань, яке вирішує кафедра психології протягом багатьох років.

Якщо в дореволюційний час на кафедрі психології Новоросійського університету не був підготовлений жоден спеціаліст, то в післяреволюційний період вона підготувала понад два десятки кандидатських і дві докторських дисертацій.

Нині тематика кандидатських дисертацій, які виконують аспіранти кафедри, визначається основною лінією наукових пошуків колективу психологів університету — проблемами сприйняття, які мають велике теоретичне й практичне значення.

Зараз готують кандидатські дисертації сім аспірантів. Деякі з них уже завершують оформлення робіт, інші приступають до експериментальної частини досліджень.

Спеціалісти, які закінчили аспірантуру на кафедрі психології, після успішного захисту дисертацій працюють у вищих учбових закладах багатьох міст нашої країни — в Москві, в Молдавській РСР, в Донецьку, Кіровограді та інших. Вони успішно ведуть педагогічну, дослідницьку роботу і є учасниками багатьох республіканських і всесоюзних конференцій, з'їздів з психології.

Т. КОЗИНА.

# СМІХ ПРАВДОЛЮБА



кою і визначає не тільки назву, але саму суть, партійну суть циклу усмішок Остапа Вишні «Лицем до села». На порядку денному стояло питання інтенсифікації сільського господарства, підвищення продуктивності праці, впровадження культури землеробства, і Остап Вишня відгукується новими і новими циклами творів. І так щоразу, і так завжди, з першого і до останнього дня життя Остап Вишня йшов з народом і народів віддавав свій талант.

Вже на схилі своїх літ, оглядаючи таке важке, але напрочуд благородне життя, гуморист писав: «Хто ж я такий? Для народу? Я — народний слуга! Лакей? Ні! Не пресмикався! Вождь? — Та боже борони! Слуга я народний, що все своє життя хотів, щоб зробити народові щось хороше!»

Найвище покликання письменника Остап Вишня вбачає у високій правді та чесності. Народ — це правда, народ — це чесність, — раз від разу повторює гуморист, і цю святую правду письменник повинен відтворити і сторицею віддати народові. Термін правда і чесність в розумінні Остапа Вишні вбирає в себе і комуністичну партійність і соціалістичний гуманізм, і пролетарський інтернаціоналізм, і високу ідейність творчості.

Літературні погляди Остапа Вишні, його естетичне кредо, розуміння сміху не були голою декларацією. Вони втілені в його пристрасних творах, в його громадській діяльності.

Народові і партії Остап Вишня віддав усього себе. В день свого шестидесятиріччя він чистосердно говорив:

— Кожним своїм успіхом я зобов'язаний тій підтримці і допомозі, які постійно відчуваю з боку нашого великого народу, нашої мудрої партії більшовиків. Партія і народ надихають мене в моїй роботі, і я віддам усі свої сили, бо найвище моє щастя — працювати на благо партії, на благо нашого народу.

Сміх Остапа Вишні — сміх правдолюбця, сміх глибоко-лагідної душі народу. В цьому його сила і безсмертя!

Іван ДУЗЬ.

тим сміхом, в радощах і муках, народила його добра мати матері, окутала білим сувоєм домотканого полотна, вперек і навхрест сповила барвистим повивачем.

Повивач. Він саяв усіма барвами веселки. А в ній відбилась народна мудрість і неспокій, праця і краса, ласка людська і гордість народна. І пройшов усе життя, оперезаний тим народним скарбом — повивачем, усміхнений і радий, трагічний і гордий, дотепний і дошкульний, недремний і безсмертний Остап — Остап Вишня.

«...що треба мати, щоб мати право з людини посміятися, покепкувати, навіть — насміятися, — із своєї, рідної людини?» — запитував себе гуморист. Запитував і відповідав.

«Треба любити людину. Більше, ніж самого себе.

Тоді тільки ти маєш право сміятися, і тоді людина разом з тобою буде сміятися... із себе, із своїх якихось хиб, недоліків, недочотів... І буде такий дружній, такий хороший сміх... Той сміх, що не ображає, а виликовує, виховує людину, підвищує».

Такий сміх Остапа Вишні. Його сміх має яскраво виражені романтичні ознаки, він оптимістичний, піднесений, перспективний. Це сміх великого правдолюбця, сміх, в якого немає «скорби, горечи і печали».

Сміх Остапа Вишні обумовлений соціалістичною дійсністю, новими формами людських взаємовідносин, новим соціальним завданням. Остап Вишня бачив далі своїх героїв, розумів більше, сто-

яв вище них. Він вчив, але не повчав, розкривав очі, але не засліплював, підносив свідомість, але не запаморочував голову, розкривав перспективу, але не присипляв. Природа його сміху в особливостях об'єкту зображення, у великій правді та гуманізмі письменника.

Таке розуміння сміху є досить знаменним. Воно ріднить українського гумориста з Максимом Горьким та Маяковським. Це ж Буревісник революції писав, що «розумний сміх — чудовий збудник енергії», що «добрий сміх — вірна ознака духовного здоров'я», що «висміяти — значить виликувати».

Те ж саме бачимо в естетиці та художній практиці Остапа Вишні. Його твори, виключаючи політичну сатиру, заселені добрими радянськими людьми, людьми, що або помилились, або не усвідомили ще свого місця в житті, не зрозуміли своїх завдань, або затримались на півшляху. Гуморист співчутливо до них відноситься, прагне їм допомогти. Він не сміється над ними, а змушує самих героїв сміятися із своїх вчинків, допомагає зрозуміти свої вади, пробуджує у них «чутство собачого достоїнства».

Оце нова якість сміху, нова його природа, нова цілева установка.

Остап Вишня був у перших рядах бійців партії. Він створює низку гуморесок та усмішок, які розкриває очі народу на новий соціалістичний світ, на новий радянський спосіб життя. Він підносить народну свідомість, виховує високі соціалістичні ідеали.

Перед читачем проходить ціла галерея образів-типів, які ніколи не забуваються, які появившись на світ, залишаються в ньому навечно. Всі вони взяті з життя, взяті з їх думками і помислами, мріями і надіями. Волею і талантом гумориста вони стали художніми, узагальненими, соціальними типами.

Партія висуває заклик: лицем до села. Він стає газетною рубри-

## ГРІЗНА ЗБРОЯ

Це було чаруюче. Кількаденна практика в літературних музеях Києва... До них вела нас вулиця Червоноармійська. І щоразу на будинку № 6, під барельєфом гумориста і сатирика Остапа Вишні ми бачили свіжі залашки, чудові квіти.

Одного ранку замість квітів — в'язка червоного перцю. Ми зразу ж склали віршик:

Люди Вишні в знак пошани  
Від усього серця  
Положили замість квітів  
Червоного перцю.

Остапу Вишні люди положили червоного перцю... І знаменно, і символічно.

Він, наш великий гуморист, любив усе червоне, і сам прозвався Вишнею — червоною, полум'яною. Він любив злу, їдку, колючу, гірку і печучу, як перець, усмішку, ту, що не знижує, а додає смаку, приперчує, тривожить і хвилює, що є своєрідною спецією духовного життя народу. Він червоний і їдкий, рішучий і ласкавий, наш Остап Вишня!

Важко перелічити всі грані самотнього й оригінального таланту великого сатирика.

Як письменник, Остап Вишня почав з політичної сатири. Це були глибоковикривальні фейлетони («Демократичні реформи Денікіна», «Про велике чорт-зна що», «Антанта»). Дещо пізніше гуморист пише свій найкращий політичний

фейлетон «Берлінська українська держава».

Уже самі назви цих творів говорять про їх спрямування, про силу викриття українських буржуазних націоналістів, підлих зрадників українського народу.

Ще більшої сили викриття домогся Остап Вишня в післявоєнній сатири. Його твори «Українсько-німецька національна дівка», «Хлюст», «Самостійна і не від кого не залежна історія», «Самостійний смітник» і особливо «Великомученик Остап Вишня» були і залишаються нержавіючою зброєю народу. В них майстерно, з великою викривавчою їдкою розкрито ганебне нутро й суть буржуазних націоналістів.

Важливе місце в творчості Остапа Вишні займають твори про післяреволюційне українське село.

Письменник кликав народ до світла, до науки, вчив людей правильно господарювати. Велике місце займає українське колгоспне село в післявоєнній творчості Остапа Вишні. Він славить кращих людей, тих, що своєю працею здо-

були всенародну славу та визнання.

Це Олена Хобта, Ганна Кошова, Макар Посмітний, Федір Дубковецький. Не проходить гуморист і повз недоліки та вади: він рішуче викриває самозакоханих дилд, бездіяльних райуповноважених, нічних сторожів, що від безділля піднімають великовагового бугая, жочівних голів колгоспів.

Остап Вишня прожив славно, чесно, але й трагічне життя... Він твердо вірив у народ, у його велику правду й боротьбу за цю правду він віддав всього себе.

Твори Остапа Вишні — грізна зброя в боротьбі з пережитками минулого, з усім тим, що заважає нам рухатись вперед. Народ високо цінує творчість Остапа Вишні, любить і свято шанує. В цей загальнонародний вінок любові вплітаємо й ми скромну, ніжну і тиху м'яну квітку свого великого почуття.

Л. БРЕЛІНСЬКА,  
Т. НЕМАЗЕНКО,  
Н. ПИЛИПЕНКО,  
студентки IV курсу філологічного факультету.

## В ЦІ ДНІ

ГРОМАДСЬКІСТЬ нашого університету разом з трудящими міста в ці дні широко відзначає 75-річчя з дня народження великого українського сатирика Остапа Вишні.

В Центральному лекторії читаються лекції, присвячені творчості гумориста.

Доцент І. Дузь виступив з лекцією «Остап Вишня — основоположник українського радянського гумору», доцент П. Маркушевський — «Остап Вишня і театр», а письменники Є. Бандуренко, І. Гайдаєнко, В. Іванович, В. Ляковський та М. Майоров розкажуть про зустрічі з сатириком.

ЧИТАЮ я оце Остапа Вишню та й думаю: не ваявся наш Остап по світі гнилою колодою, ох і не ваявся! А все працював, працював, працював! Все писав, писав, писав! І, спасибі йому, написав чималенько! Аж сім томів усмішок виходить у світ. А був би, думаю собі, ще й більше написав, якби не «добрі» люди, що про них ото у передмові до семитомника написано:

«Безсовісні кар'єристи від тогочасної літературної критики, люди з шербатими мізками, виконуючи чийось злу волю, із шизофренічною настирливістю заповзялися доводити, що:

- а) популярність Вишні не є благом, а є злом...
- в) його творчість є антинародною...
- г) мовна практика «Вишневих усмішок» є також реакційною практикою..., що в час соціалістичної реконструкції і перебудови країни сміятися взагалі гріх, що народів, який піднявся до нового життя, потрібна «серйозна лі-

## „СЕРЬОЗНИЙ“ ОСТАП

тература», а не гумор і не «усмішки».

Он які «серйозні» були ті «люди». Бодай і не згадувать.

Прочитав я передмову та й думаю собі: а що якби Остап Вишня і справді «усерйознився»? Отак взяв би червоний олівець в руку та й почав правити свої «Усмішки»:

«Баба Палажка по-моєму значно професоріша від самого професора» (I, 169). Несерйозно. Усерйозню: «Науковий ступінь, що його заслуговує громадянка Пелагея, на мій погляд, далеко вищий від наукового ступеня професора».

— А це що за порівняння? «Брови! Хоч у хомут закладай!» (I, 184). Реакційно! Треба прогресивніше: «Брови такої величини, що їх можна використовувати як тяглову силу».

— А це що за вираз?: «З го-

лого, як із святого» (I, 340). Низькуватий культурний рівень. Треба підняти: «Стягнути борг з людини, позбавленої власності рівнозначно стягнути його (борг) з міфічної особи, визнаною здатною творити чудеса».

— А це вже зовсім несерйозно: «Гуляли-гуляли іванівські хлопці та іванівські дівчата на досвітках, а потім як по голові хто стукнув: «Ходіте до клубу!» (III, 9). Відгонить хуторянством. Треба усучаснити: «Протягом досить довгого часу молодь села Іванівки обох статей організувала своє дозвілля на так званих «досвітках», аж одного разу раптом, ніби хтось провів з ними масову роз'яснювальну роботу, і вони в один голю заявили: «Ходіте до клубу!».

— І як я міг написати таке: «Лиса, ось-ось, телятко приведе» (III, 26). Архаїзм! Треба наближити до сучасності; «Корова на

кликчу «Лиса» з хвилину на хвилину збільшить наше поголів'я на одну одиницю».

Отак поправивши усі 7 томів своїх усмішок взяв би їх Остап Вишня та й видав! Ото б зраділи десь любителі «серйозного» гумору. Як не є, а таки на наше вишло!

Ну, а сміху було б — скажу я Вам — хоч лопатами вигрібай! З отих би «серйозних» і сміялись.

Мабуть, що не зміг би Остап Вишня «усерйознитись». Він і «усерйознений» сміється. Така вже у нього весела вдача.

Хома ЧЕРЕШНЯ.

### ПОПРАВКА

В № 30 нашої газети в дружньому шаржі, присвяченому А. В. Недзвідському було допущено помилку. Доцента А. В. Недзвідського помилково названо завідуючим кафедрою української літератури.

Редактор Є. ПОГУНСЬКИЙ.